

Тема 4. Розташування військ на полігонах (у таборах).

Заняття 1. Розташування військ на полігонах (у таборах).

Навчальні питання:

- 1. Посадові особи, які призначаються для керівництва внутрішньою службою під час розташування військ на полігонах (у таборах).**
- 2. Правила розбивки табору та його елементи.**
- 3. Розташування військової частини табором (у наметах).**

- **Мета заняття:**
- **Ознайомити студентів:**
- **1. З вимогами Статутів ЗС України щодо розміщення військовослужбовців, розподілом часу, повсякденним порядком та збереженням і зміцненням здоров'я військовослужбовців під час розташування на полігонах (у таборах).**
- **2. З порядком та правилами розбивки табору його елементи та розташування військовослужбовців табором (у наметах).**

Питання 1. Посадові особи, які призначаються для керівництва внутрішньою службою під час розташування військ на полігонах (у таборах).

ОРГАНІЗАЦІЯ РОЗМІЩЕННЯ ОСОБОВОГО СКЛАДУ В БАЗОВИХ ТАБОРАХ

- Місце розбивання базового табору визначається старшим начальником за погодженням із місцевими й регіональними органами влади.**
- У першій смузі (між передньою та середньою лініями) у наметах розміщуються підрозділи згідно з порядком їх номерів.**

- У другій смузі (між середньою і задньою лініями) розміщуються штаб військової частини, медичний пункт і польовий пункт харчування, ємності для води та умивальники.
- У третій смузі (між задньою лінією та дорогою для техніки) розміщуються туалети, склади, майстерні та інші господарські споруди.
- Склади боєприпасів та вибухових речовин розміщуються за межами табору.
- Відстань наметних гнізд від найближчої межі лінійки – не менше ніж 1,5 метра.

- **Сержанти строкової служби розміщуються у своїх підрозділах. Для старшини роти виділяється окремий намет, в якому зберігаються документи роти.**
- **Офіцери, прапорщики, а також жінки-військовослужбовці розміщуються в окремих наметах. У батальйоні виділяється намет для штабу батальйону.**
- **У першій смузі за наметами рот розміщуються приміщення (намети), в яких обладнуються кімнати побутового обслуговування та сушарні, а за ними – ємності для води та вмивальники.**

- Територія табору обладнується блискавко-захисними пристроями, а також пристроями, які забезпечують додержання правил охорони довкілля.
- Для відпочинку особового складу в основному використовуються намети УСБ-56, УСТ-56, УЗ-68 (рис. 25–27). До якостей цих наметів відносяться простота їхньої установки і порівняно невелика маса, простота ремонту підручними засобами, універсальність застосування.

Питання 2. Правила розбивки табору та його елементи.

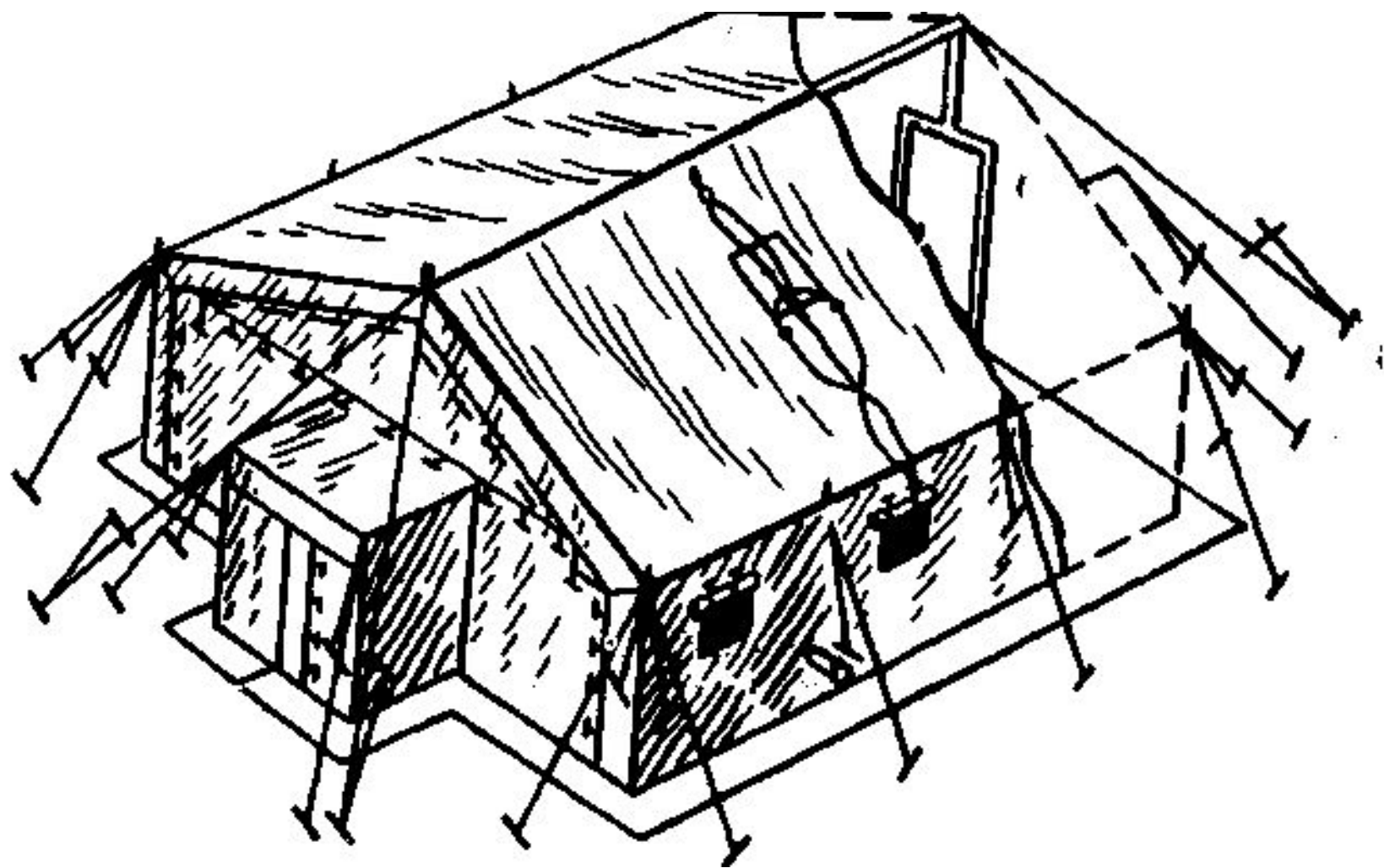
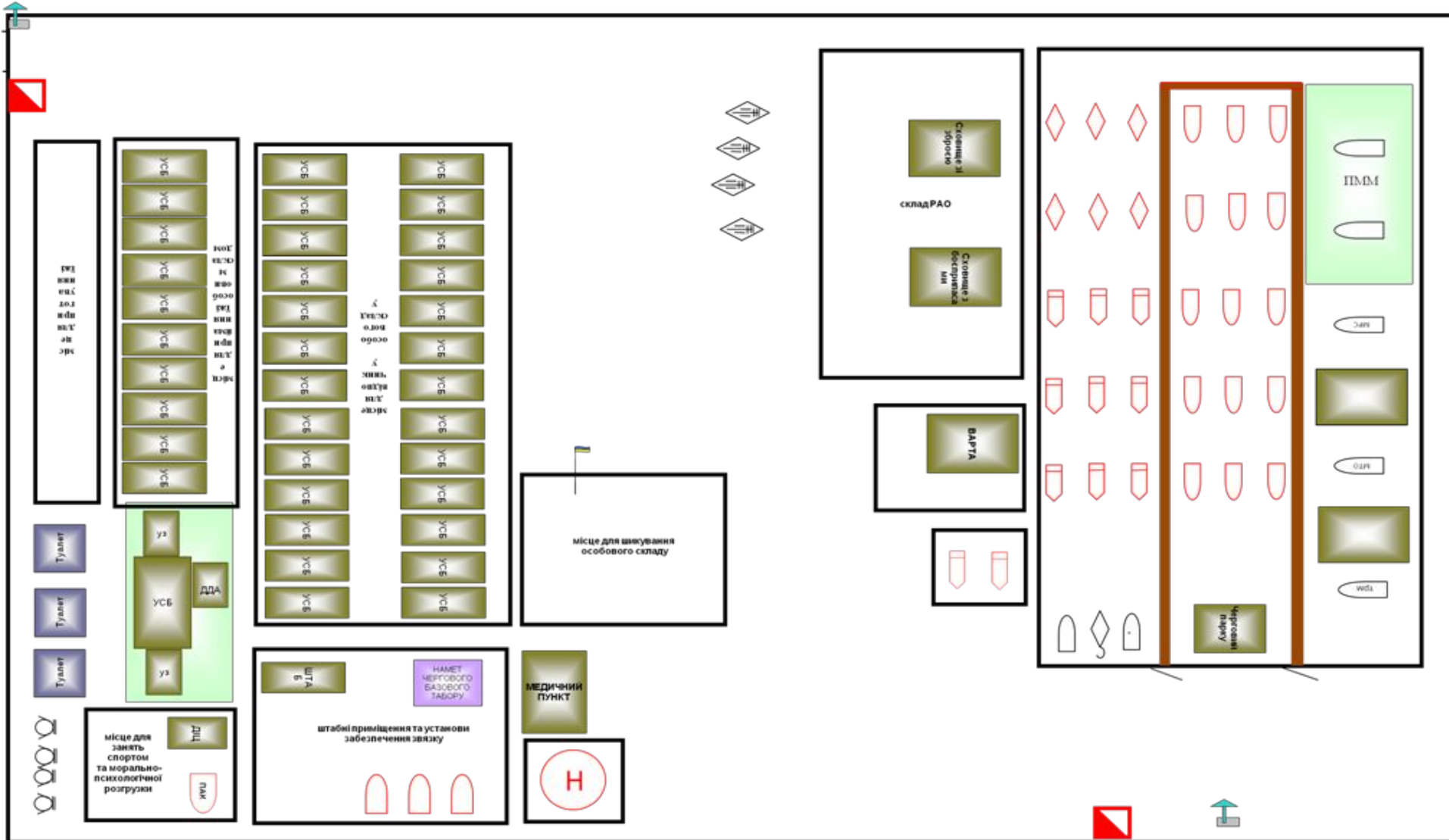

Схема розташування базового табору

СХЕМА РОЗТАШУВАННЯ БАЗОВОГО ТАБОРУ

Розподіл базового табору за зонами (Варіант)

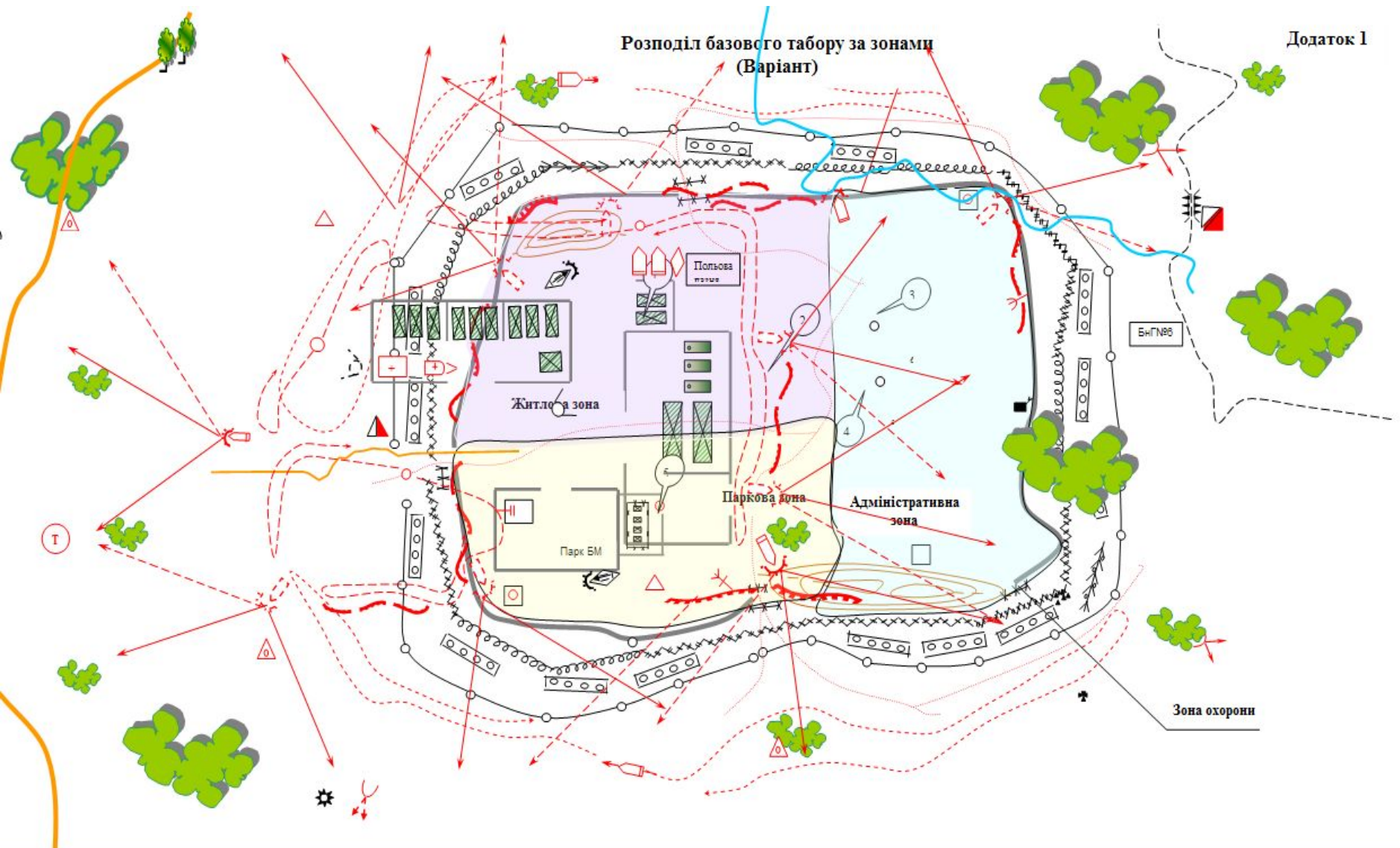
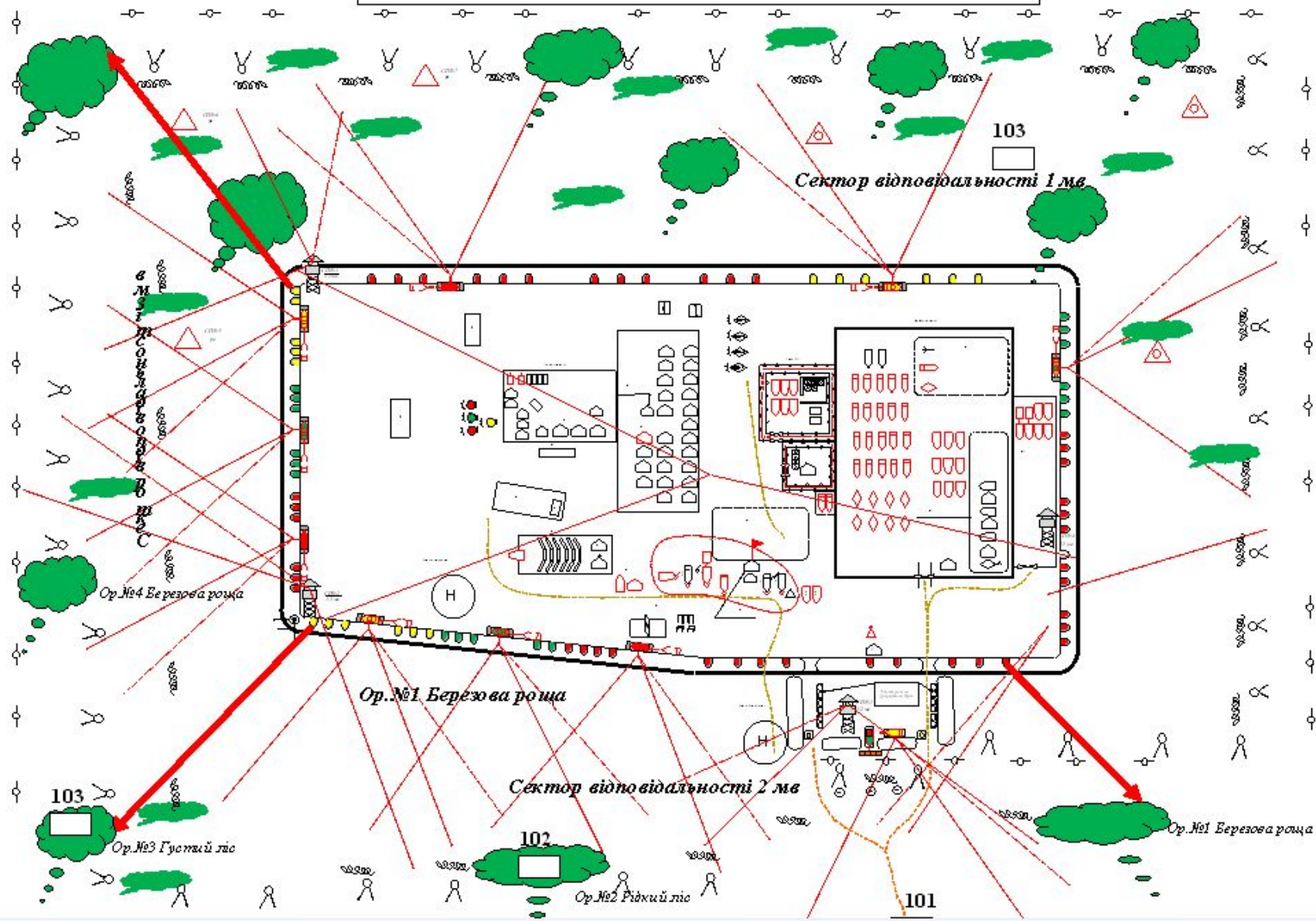

Схема охорони базового табору

Зони безпеки

Додаток 6

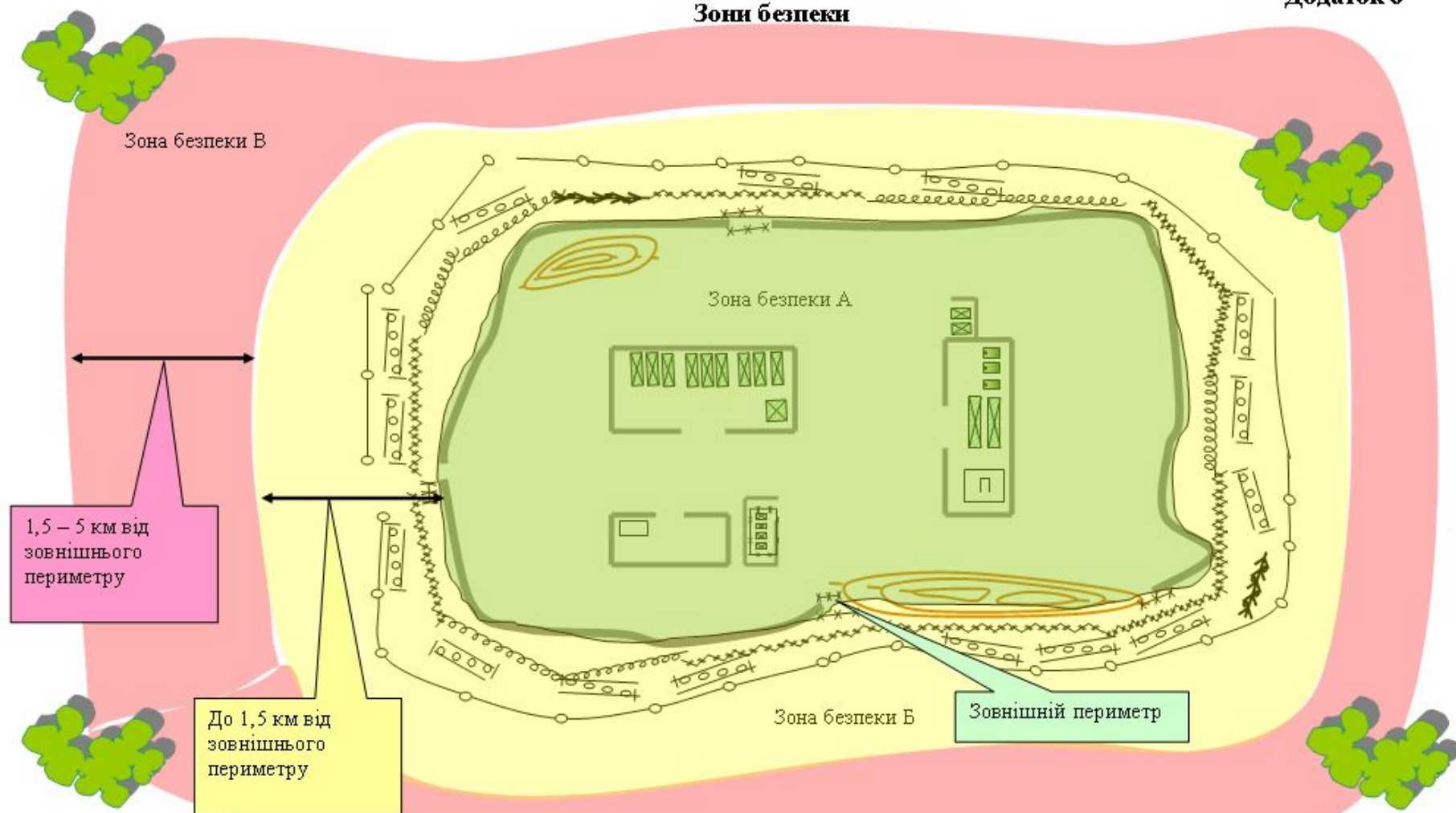
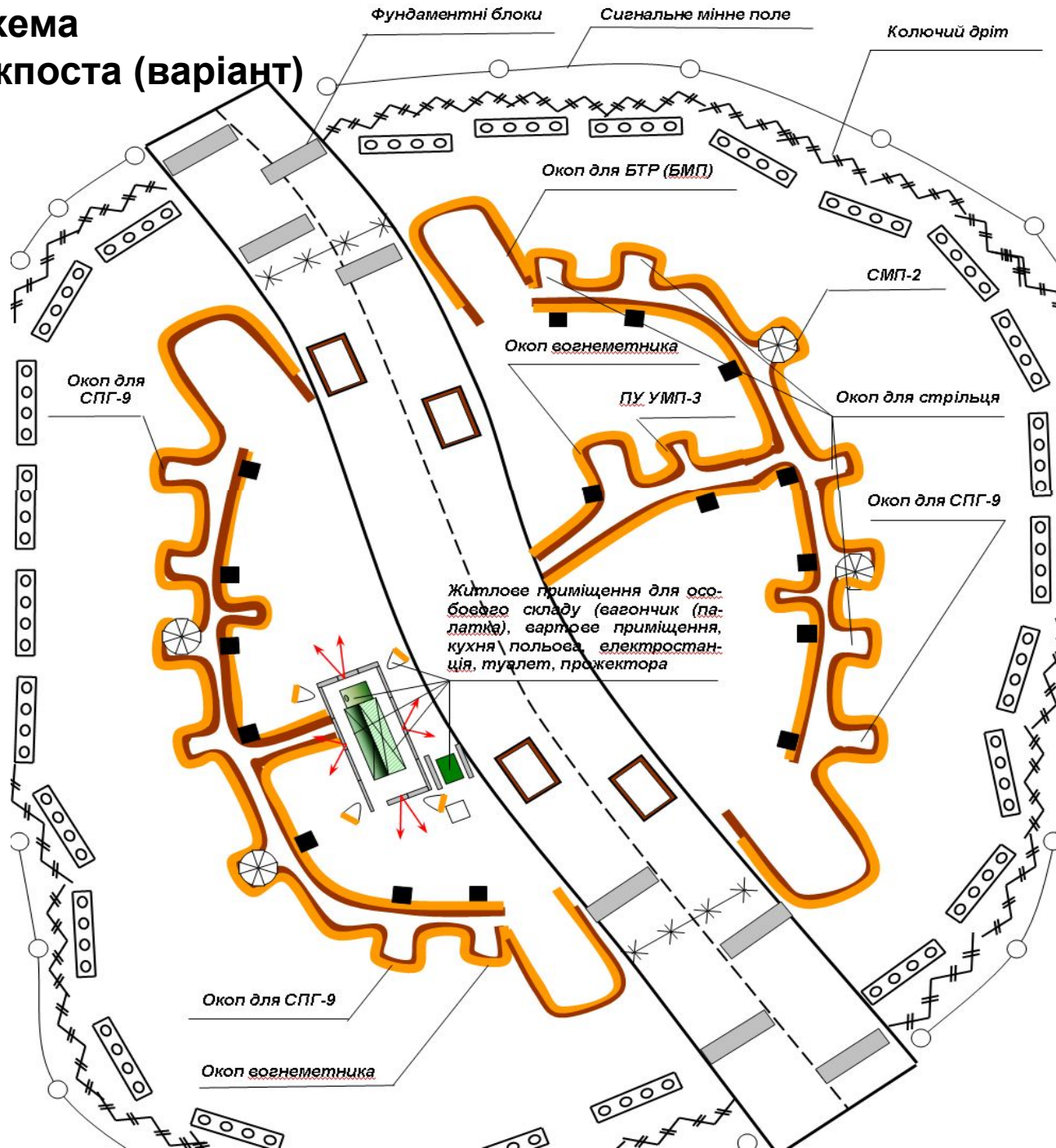

Схема типового блокпоста (варіант)

Облаштування автономного польового табору АПЛ-500

- 1 Палатка для размещения личного состава
- 2 Палатка для размещения офицерского состава
- 3 Палатка для обучения офицерского состава
- 4 Модуль дежурного по лагерю и его помощника
- 5 Модуль штаба (двоянный)
- 6 Модуль фельдьегерской почтовой службы
- 7 Модуль начальника караула и его помощника
- 8 Модуль бодрствующей смены
- 9 Модуль отдыхающей смены
- 10 Модуль проживания офицерского состава
- 11 Модуль проживания начальника батальона
- 12 Модуль мастерской

- 13 Палатка для проверки и чистки оружия
- 14 Модуль оружейной
- 15 Палатка временного размещения больных
- 16 Модуль медпункта
- 17 Палатка – изолятор
- 18 Палатка – столовая
- 19 Модуль санитарно-гигиенический
- 20 Модуль суточного запаса продуктов
- 21 Модуль заготовки мяса, рыбы и овощей
- 22 Модуль приготовления горячих блюд
- 23 Модуль приготовления холодных и горячих блюд

- 24 Модуль линии раздачи блюд
- 25 Модуль моечной столовой и кухонной посуды
- 26 Модуль рефрижератора
- 27 Модуль склада сухих продуктов
- 28 Палатка для организации прачечной зоны
- 29 Модуль прачечной
- 30 Блок исходной воды НПРК.307133,001
- 31 Блок исходной воды НПРК.307133,001-01
- 32 Блок водоподготовки НПРК.443159,002
- 33 Блок очищенной воды НПРК.307133,002
- 34 Модуль очистки канализационных стоков
- 35 Модуль утилизации твердых бытовых отходов

- 36 Модуль туалета
- 37 Модуль душевой
- 38 Модуль умывальника
- 39 Модуль дизельной пропускного пункта
- 40 Модуль распределительного устройства 0,4 кВ
- 41 Модуль дизельной электростанции (300 кВт)
- 42 Модуль дизельной электростанции (200 кВт)
- 43 Модуль хранения дизельного топлива
- 44 Транспортный контейнер типа 1С
- 45 Заградительный барьер
- 46 Осветительная мачта
- 47 Ограждение

Згідно інформації з офіційного сайту розробника табір АПЛ-500

включає в себе наступні зони:

- **Зона проживання**, забезпечує умови розміщення та проживання солдатів і офіцерів.
- **Спеціальна зона**, призначена для забезпечення умов службової діяльності чергових сил і командування військового формування з організації служби військ.
- **Зона харчування**, яка призначена для приготування і прийому їжі.
- **Зона медзабезпечення**, яка призначена для надання першої лікарської та долікарської медичної допомоги в повному обсязі.
- **Зона санітарно-гігієнічного забезпечення**, яка призначена для організації санітарного забезпечення та виконання військовослужбовцями цілей особистої гігієни.
- **Зона побутового обслуговування**, яка призначена для організації зберігання та прання білизни, обмундирування, а також особистих речей і надання військовослужбовцям перукарських послуг.
- **Зона транспортувальної упаковки**, яка призначена для зберігання транспортних контейнерів типу 1С, в яких перевозиться табір АПЛ-500.
- **Різні об'єкти інженерно-технічного забезпечення**, які включають в себе систему водопідготовки, автономну систему електропостачання, систему відводу рідких відходів і стічних вод, систему утилізації твердих побутових відходів

Табір являє собою містечко закритого циклу життєзабезпечення **місткістю 500 осіб.**

Призначений для **швидкого створення** необхідної інфраструктури в разі розгортання військових формувань різного призначення на неосвоєних місцях базування.

Перед зведенням табору майданчик вирівнюється грейдерами, укочується катками, засипається щебенем, асфальтовою крихтою.

По периметру табір **огорожею з металеві сітки і колючого дроту.** На огороженні встановлені спеціальні датчики, що спрацьовують при порушенні його цілісності.

Керовані камери, розташовані на 4 кутових щоглах, автоматично **реагують на пошкодження огорожі,** показуючи місце проникнення чергового по табору.

Одна з освітлювальних щогл

КПП

На передньому плані – намет для перевірки і чищення зброї

Периметр невеликий, для його обходу достатньо однієї людини. Оскільки зона відповідальності варти обмежується невеликою ділянкою, то і розміри караульного приміщення невеликі.

Модуль начальника варті та його помічника

Модуль проживання командира батальйону

Зона проживання включає в себе **16 наметів** для рядового та сержантського складу, **2 намети** для командирів рот, взводів, модуль для проживання офіцерів управління батальйону і модуль проживання командира батальйону.

Модуль добового наряду

Зверніть увагу на телефон на тумбочці біля однієї з ліжок. В середині табору є своя мережа телефонного зв'язку, кожна палатка телефонізована.

Малогобаритний каркасно-тентовий шестиарочний намет для розміщення рядового і сержантського складу. При одноярусному розташуванні ліжок вміщує не менше 16 людей, при двох'ярусному – не менше 30

Вид на житловий намет зсередини

Намет-їдальня складається з зони їдальні, розрахованої на одноразовий прийом їжі 250 військовослужбовцями і зони кухні.

- Місця відпочинку необхідно обладнати дерев'яними настилами з матрацами або вкритими брезентом підручними матеріалами (сіно, солома, гілля тощо). Спальні місця обладнуються постільним (ковдрами, подушками) або спальними мішками.
- У наметах потрібно передбачити місця для зберігання особистих речей, засобів гігієни.
- Штатні місця наметів обладнують печами чавунними в комплекті. Для опалення наметів на кожну ніч призначаються окремі опалювачі, які повинні пройти інструктаж з вимог пожежної безпеки і беззаперечно дотримуватися їх

- **Дерев'яні настили встановлюються так, щоб ширина проходів між ними і вільного місця навколо печей була не меншою 1 м. При тривалому розміщенні особового складу в базовому таборі можливо передбачити розгортання місця для здійснення дрібного ремонту одягу та взуття, а також догляду за ним особовим складом.**
- **Наметні гнізда розташовуються за фронтом роти трьома або двома гніздами. Розмір гнізда – за розміру намету. Відстань за фронтом між основами бортів суміжних гнізд – 2,5 м, а в глибину – 5 м.**

- Для електричного освітлення наметів використовується провід з подвійною гумовою ізоляцією. У разі гасового освітлення ліхтарі підвішуються на дроті до основного стояка на відстані не ближче 70 см від полотна намету.
- Зберігання речового майна при знаходженні в польовому таборі організується з використанням табірних наметів.
- Для роботи речового складу в польових умовах використовуються намети табірні УСБ-56 та УСТ-56, які обладнуються стелажами для зберігання речового майна.

- **Лазнево-пральне обслуговування особового складу при знаходженні в польових умовах організується з використанням спеціальних технічних засобів речової служби – дезінфекційно-душової установки ДДА-66 на базі ГАЗ-66 або ДДА-66П на базі ЗІЛ-131. Для миття особового складу невеликих підрозділів необхідні менш продуктивні установки – котли швидкісного нагріву води КШНВ-3, які розраховані на миття 20 військовослужбовців за годину.**

- **До складу польової лазні входить дезінфекційно-душові установки типу ДДА-66. Для роботи в польових умовах лазні комплектуються:**
- **намет УСБ-56 – помивочне відділення;**
- **намет УСТ-56 – роздягальне відділення;**
- **2 намети табірних солдатських – склад чистої та склад брудної білизни.**
- **гумова ємність для води;**
- **майданчик для знімання заражених засобів захисту шкіри;**
- **водовідвідні канали;**
- **водозбірний колодязь;**
- **склад інфекційного одягу;**
- **чавунні печі для обігріву палаток (входять у комплект палаток).**

- **Час розгортання польової лазні до роботи влітку 35–40 хв, взимку 50–60 хв.**
- **Для розгортання установки вибирається рівна суха площа, яка розташована найближче до водосховища. При цьому необхідно враховувати довжину рукавів, які є в комплекті, та висоту засосу ручного насосу (4,5 м), можливість розгортання наметів, необхідне маскування, захист, вивід води.**

- **Намети з'єднуються між собою тамбурами. Автомобіль встановлюється як можна ближче до водойми. Топку печі бажано розмістити назустріч вітру для утворення надуву повітря в топці.**
- **Майданчик під душові прилади вирівнюють та риють канавки, які з'єднуються із загальною канавою для відводу води в збірний колодезь, який викопаний на відстані не менше 10 м.**

- **Особливості внутрішньої служби під час розташування військ на полігонах (у таборах)**
- **Порядок виходу військ на полігон (у табір) встановлюється планом бойової підготовки або наказом старшого командира (начальника).**
- **Внутрішня служба у військовій частині та її підрозділах під час перебування на полігоні (в таборі) організовується згідно з вимогами частини 2, а також цього розділу Статуту.**

- Командир військової частини, встановлюючи розпорядок дня, порядок звільнення рядового і сержантського складу та інші правила внутрішнього порядку, повинен враховувати завдання підрозділів щодо підвищення польової виучки, особливості їх розташування, а також загальні правила, встановлені на полігоні (в таборі) старшим командиром (начальником).
- Під час проведення на полігоні (в таборі) збору військових частин (підрозділів) різних з'єднань (військових частин) для керівництва внутрішньою службою наказом старшого командира (начальника) призначається начальник табірної збори, а у разі потреби — інші посадові особи.

Начальник табірнього збору свої обов'язки виконує відповідно до обов'язків командира полку. Крім того, начальник табірнього збору

зобов'язаний:

- організовувати доведення до всіх частин (підрозділів)**
- табірнього збору сигналів щодо приведення їх у вищі ступені бойової готовності, забезпечити у разі потреби їх своєчасне відбуття до пунктів дислокації;**
- організовувати бойову підготовку особового складу підрозділів і військових частин табірнього збору;**
- підтримувати високу військову дисципліну серед особового складу табірнього збору і внутрішній порядок;**

- **здійснювати заходи щодо охорони довкілля й пожежної безпеки.**

- **Начальник табірнього збору є прямим начальником особового складу всіх військових частин (підрозділів) табірнього збору і користується дисциплінарною владою на один ступінь вище своєї штатної посади.**
- **У добовий наряд наказом начальника табірнього збору призначається черговий табірнього збору, який виконує обов'язки, встановлені для чергового частини.**
- **Військова частина та її підрозділи розташовуються на полігоні в приміщеннях або наметних таборах.**

- Штаби, медичні пункти, майстерні, склади, служби (об'єкти)
- тилу розташовують переважно в приміщеннях. Озброєння і військова техніка у польових парках розміщуються у сховищах і під навісами, а у разі їх відсутності закриваються чохлами або брезентом.
- Межі полігону (табору), за які особовому складові виходити заборонено, оголошуються в наказі по частині.
- Сторонні особи можуть відвідувати полігон (табір) згідно з правилами, встановленими командиром військової частини.

- **Порядок купання особового складу у відкритих водоймах встановлюється командиром військової частини (начальником табірної збори). Військовослужбовці строкової служби відправляються на купання строєм під командою старшого.**
- **Для нагляду за порядком під час купання, запобігання нещасним випадкам на воді та подання медичної допомоги призначається черговий купальні, черговий команди плавців і черговий фельдшер (санітарний інструктор).**
- **Під час купання командири підрозділів (старші команд)**
- **зобов'язані наглядати за тими, хто купається.**

- **Територія полігону (табору) має утримуватися в чистоті, з додержанням вимог пожежної безпеки (додаток 19 до цього Статуту) та охорони довкілля. Сміття збирається і щоденно вивозиться у місця, погоджені з органами санітарного нагляду і віддалені від меж розташування військової частини не менше ніж на 3 км, з урахуванням напрямку вітру.**
- **Дороги на території полігону (табору) утримуються у придатному для проїзду стані та обладнуються покажчиками. Для гусеничної техніки встановлюються окремі маршрути руху, погоджені з органами виконавчої влади та місцевого самоврядування. Рух не зазначеними маршрутами заборонено.**

Розташування військової частини табором (у наметах)

- У разі розташування військової частини табором (у наметах) розбиття табору проводиться відповідно до вказівок, викладених у додатку 18 до цього Статуту.**
- Для несення внутрішньої служби у військовій частині призначається добовий наряд згідно з цим Статутом. Розвід добового наряду проводиться у визначений командиром військової частини час, попереду передньої лінійки, фронтом до поля, навпроти середини табору.**

- У роті призначаються три зміни днювальних: перша чергова зміна несе службу на передній лінійці біля постового грибка; друга — охороняє приміщення (намети), зброю; третя — відпочиває. Днювальні роти виконують обов'язки згідно із статтею 314 цього Статуту. Крім того, днювальні зобов'язані: подавати голосом команди військовослужбовцям, які перебувають у наметах, і днювальним рот, розташованих поруч; стежити, щоб природні потреби військовослужбовці задовольняли у визначеному для цього місці.
- Для ранкового огляду й вечірньої перевірки старшини рот шикують підрозділи на передніх або бокових лінійках. За негоди розпорядженням чергового частини перевірку дозволяється проводити в наметах.

- **Перевірка проводиться за командою чергового частини (табірного збору) “Розпочати перевірку”.**
- **Для перевірки чергові рот виходять на лінію і стають на правому фланзі своїх рот за крок перед днювальним, який несе службу біля свого постового грибка.**
- **Старшини рот шикують підрозділи на передніх або бокових лінійках і проводять вечірню перевірку.**
- **У час, визначений розпорядком дня, черговий частини (табірного збору) подає команду “Струнко” й наказує грати “Зорю”.**

- Оркестр (сигналіст-барабанщик) грає “Зорю”, після чого черговий частини (табірного збору) командує “Вільно. По наметах”. Оркестр виконує марш.
- У встановлений час подається сигнал “Відбій”.
- Після вечірньої перевірки чергові рот прибувають з доповіддю до чергового частини (табірного збору).
- У разі проведення загальної полкової (табірної) вечірньої перевірки керуються положеннями статті 209 цього Статуту.
- За сприятливої погоди вдень і в теплі ночі за розпорядженням чергового частини (табірного збору) днювальні піднімають поли наметів. За сухої погоди табірні лінійки, дороги і доріжки між наметами поливаються водою.

Виклик чергових на лінію

- Чергові викликаються на лінію, коли до табору прибуває Президент України, Голова Верховної Ради України, Прем'єр-міністр України, Міністр оборони України, його заступники, всі прямі начальники від командира військової частини і вище, а також особи, призначені для керівництва проведенням інспектування (перевірки).**
- Чергові викликаються на лінію за наказом чергового частини (табірного збору).**
- Чергові на лінію викликаються через днювальних на лінійці, які передають команду “Чергові, на лінію” або “Черговий першої роти, на лінію”.**

- Після сигналу “Відбій” до сигналу “Підйом” команда для виклику чергових на лінію не подається.
- Під час виклику чергових на лінію вони стають обличчям до поля:
- чергові рот, крім лівофлангових, розміщуються на правих флангах за крок перед черговим днювальним, черговий лівофлангової роти батальйону — на лівому фланзі;
- черговий частини (табірного збору) — навпроти прапорової сошки, за три кроки перед нею; його помічник — за крок позаду нього;
- черговий сигналіст-барабанщик — за крок позаду помічника чергового частини (табірного збору), на лінії чергових рот.

- Для зустрічі осіб, зазначених у статті 374 цього Статуту, черговий частини (табірного збору) виходить на той фланг військової частини, звідки очікується прибуття; з прибуттям зазначених осіб він доповідає і супроводжує прибулих.
- Якщо прибулого командира (начальника) зустрічає і доповідає йому командир військової частини, черговий частини (табірного збору) лише відрекомендується.

ПРАВИЛА

розбивки табору

- **1. Місце розбивки табору визначається старшим начальником за погодженням із місцевими й регіональними органами влади. Це місце, по можливості, повинно бути поблизу навчальних об'єктів (полів).**
- **2. Під час визначення фронту табору необхідно враховувати напрямки вітрів. Перетинання фронту табору проїзними дорогами загального користування не допускається. Відстань від флангів табору до проїзних доріг повинна становити не менше ніж 50 м.**

- **3. Табір розбивається на прямокутні квартали повздовжніми та поперечними лініями, які є водночас і шляхами сполучення.**
- **4. У глибину табір розділяється на смуги трьома паралельними до фронту табору лініями — передньою, середньою та задньою. Відстань між лініями в глибину визначається системою розміщення наметів, необхідних споруд та обладнання. Ширина передньої лінії має бути не менше ніж 10 м, середньої та задньої ліній — не менше ніж 5 м. Між рядами наметів у глибину табору обладнуються доріжки завширшки до 3 м.**

Для руху техніки вздовж розташування табору в його тилу обладнуються дороги окремо для колісних і для гусеничних машин.

- 5. Перпендикулярно до фронту табір розділяється поперечними лініями, які прокладаються між батальйонами та окремими підрозділами військової частини. За ділянкою табору між поперечними лініями від передньої лінії до доріг для техніки закріплюється назва того батальйону (підрозділу), який розміщений у першій смузі ділянки. Ширина поперечної лінії — не менше ніж 3 м.**
- 6. У першій смузі (між передньою та середньою лініями) в наметах розміщуються підрозділи згідно з порядком їх номерів.**

У другій смузі (між середньою і задньою лініями) розміщуються штаб військової частини, медичний пункт і їдальня, погрібці для води та умивальники. У третій смузі (між задньою лінією та дорогою для техніки) розміщуються туалети, склади, майстерні та інші господарські споруди. Склади боєприпасів та вибухових речовин розміщуються за межами табору.

- 7. Наметні гнізда розташовуються по фронту роти трьома або двома гніздами. Розмір гнізда — 5 х 5 м. Відстань по фронту між основами бортів суміжних гнізд — 2,5 м, а в глибину — 5 м.**

- Віддалення наметних гнізд від найближчої межі лінійки — не менше ніж 1,5 м.
- Справа від входу до намету на табличці зазначається його номер і військове звання, прізвище та ініціали старшого. Розмір таблички за шириною — 20 см і за висотою — 15 см.
- Написи на табличці виконуються прямим шрифтом на жовтому фоні чорною фарбою. Таблички розміщуються на висоті 50 см від землі.
- Сержанти строкової служби розміщуються у своїх підрозділах.
- Для старшини роти виділяється окремий намет, в якому зберігаються документи роти.
- Офіцери, прапорщики, а також військовослужбовці-жінки розміщуються в окремих наметах, з розрахунку один намет на три особи, або в приміщеннях. У батальйоні виділяється намет для штабу батальйону.

- **8. Намети для народознавчих світлиць встановлюються на лінії задніх рядів наметів рот; поруч із ними влаштовуються майданчики — класи для загальних зборів роти.**
- **9. У центрі розташування військової частини (між підрозділами) на лінії першого ряду наметів встановлюється підпора прапора. За підпорою прапора на лінії другого ряду наметів установлюється намет для чергового частини та його помічника. Намети для варти встановлюються у другій смузі.**
- **10. У першій смузі за наметами рот розміщуються приміщення (намети) для зберігання зброї, поблизу яких обладнуються місця для чищення зброї, а за ними — погрібці для води та умивальники.**

- **11. Постові грибки для днювальних встановлюються на передній лінії по одному на правому й лівому флангах кожного батальйону.**
- **12. Парки обладнуються між задньою лінією та дорогою для техніки, на флангах або перед фронтом табору. Ділянки для парків визначаються командиром з'єднання або військової частини.**
- **13. Гімнастичні містечка та майданчики для спортивних ігор влаштовуються, як правило, неподалік від передньої лінії.**
- **14. Клуб військової частини розташовується на ділянці місцевості, яка дозволяє вигідно обладнати відкриту сцену з місцями для глядачів та клубними павільйонами.**

- **15. Залежно від місцевих умов під час розбивки табору допускаються такі відхилення: а) фронт табору може бути розбитий не за прямою лінією, а згідно з умовами місцевості; б) інтервали між підрозділами можуть бути збільшені або зменшені; в) парки можуть бути розміщені за межами табору.**
- **16. Територія табору обладнується блискавкозахисними пристроями, а також пристроями, які забезпечують додержання правил охорони довкілля.**
- **17. Для опалення наметів на кожну ніч призначаються окремі опалювачі, які повинні пройти інструктаж з вимог пожежної безпеки і беззаперечно додержуватися їх.**

- Ліжка та нари встановлюються так, щоб ширина проходів між ними і вільного місця навколо печей була не меншою 1 м.
- 18. Для електричного освітлення наметів використовується провід з подвійною гумовою ізоляцією. У разі газового освітлення ліхтарі підвішуються на дроті до основного стояка на відстані не ближче 70 см від полотна намету.
- 19. Місце стоянки техніки обладнується не ближче ніж за 50 м від наметів. Місця для куріння та розпалення вогнищ обладнуються не ближче ніж за 15 м від наметів та дерев.

- **Навколо стоянки техніки повинна бути протипожежна смуга завширшки 2 м.**
- **20. Похідні кухні встановлюються на відстані 10 м від хвойних дерев, 25 м — від наметів. Майданчики для кухонь у радіусі 5 м очищаються від моху, чагарнику та іншого рослинного покриву. Попіл з кухонь виноситься в ями, заливається водою і засипається піском.**